

Chaim Cigan: Piano live II. /ukázka/

Piano live, druhý díl tetralogie Kde lišky dávají dobrou noc, napsal pod pseudonymem Chaim Cigan známý prozaik a dramatik, vrchní zemský rabín Karol Sidon. V pokračování prvního dílu se příběh ještě více odpoutává od reality, byť s mimořádným smyslem pro reálné detaily, a pomocí převratného vynálezu cestování v čase volně putujeme staletími a kulturami, objevujeme jejich kouzla i slabiny, abychom nakonec zjistili, že určující v každé době i v každém ze světů jsou lidské vlastnosti a vztahy, které základně utvářejí náš život.

Chaim Cigan: Piano live II.

[TORST](#)

2015

504 stran

Když se čas odvinul až tam, byl Aristoteles v dlouhé chodbě, po jejíchž stranách se táhly světelné čáry. Podle toho poznal, že se ocitl v chodbě hyperlodi, s níž s rodiči kdysi odcestoval a odkud se přemístili na rybí trh. Cítil se lehký, a jak se dotýkal podlahy, šimralo ho tkanivo do bosých chodidel. Byla to jakási kobercovina, a protože jí byly potažené i stěny, kdyby se před ním jedny neotevřely dveře, ani by si nevšiml, že mívá dveře do kabin. Vyšel z nich vysoký muž, kterého neznal.

On si ho také všiml a v chůzi se ho anglicky zeptal: „Hledáš něco, hochu?“

„Ani ne“, řekl.

Vzápětí si na jeho zádech přečetl I.S.A.C.S. a zavolal za ním: „Vlastně ano. Nevíte, kde bych našel tátu?“

„Ty tu máš otce?“, obrátil se k němu muž udiveně: „Co dělá?“

„My jsme dobrovolníci“, řekl Aristoteles.

„Tak dobrovolníci“, řekl muž jaksi zamyšleně. Chvilí zřejmě váhal, jestli se s ním má bavit, ale potom mávl rukou a šel si svou cestou.

Aristoteles ho nechal odejít, pak strčil do dveří, z nichž muž vyšel, a v kabině se automaticky rozsvítilo. Vypadalo to zde napůl jako v lůžkovém vagonu a napůl jako v dílně. Vpravo byla kovová palanda se dvěma ustlanými lůžky, vlevo vedle dvoudílné plechové skříňky s registračním číslem a naproti němu byla stolní deska se dvěma zabudovanými židlemi, opravdu jako v kupé, jen okno tu chybělo. Jak se rozhlížel, upoutala ho na stěně vedle skříňky fotografie Massachusettského zálivu s bílou kupolí M.I.T.. Tak se nemýlil.

Jejich kabiny v hyperlodi byly ale mnohem útulnější a nesmrdělo to v nich kovem jako tady. Je ovšem pravda, že se nikdy nepodíval do kajut pro údržbu. Jako kluk prošmejdil celou loď, ale tam se bál. Posadil se na židlí ke stolu a knihu položil před sebe. Obytná kabina mu připadala čím dál těsnější a ubožejší, jakoby se zmenšovala. Třeba to je tím, že vyrostl a nedívá se dětskýma očima.

„Hele, lidi“, rozhlédl se po senzorech, které neviděl, „máme problém. Pojdte sem všichni, prosím vás!“

Jeho slova zůstala bez odezvy. Žádný displej se nerozsvítil a monitor, který by snímal kajutu a spojoval ji s řídicím pultem, o sobě nedal vědět. Dolehla na něj únava, položil si hlavu na knihu a s hlavy mu sklouzl Leův klobouk. Byla na něm cedulka, připojená z obou stran na šňůrku, a na ní bylo napsáno I.S.A.C.S..

Možná, napadlo ho, spím, a tohle je sen, který se mi zdává. Opravdu se mu zdávalo, že je zpátky v hyperprostoru, ale zabloudil do podpalubí a nemůže nalézt cestu do kajuty. Vždycky po probuzení na to zapomněl, jakmile se však sen vrátil, vzpomínal si jasně, že tu již bloudil. Jestli si to ale uvědomuje a konečně našel kajutu, kterou v bebeckých snech marně hledal, měl by prozkoumat obsah skřínek, třeba v nich najde odpověď.

Skříňky v jejich lodi, kde měli uložené osobní věci, reagovaly na hlasový povel, ovšem tahle plechová skříň, která mu připomínala tělocvičnu základní školy v Istanbulu, byla jiná. Sotva bude mít zabudovanou paměť. Opravdu byly obě na zámek a na boku každé z nich visel klíček. Aby ho nikdo nepřistihl, jak se přehrabává cizími osobními věcmi, vyhlédl dveřmi na chodbu. Táhla se vpravo a vlevo a byla prázdná. Odemkl tedy levou skříňku.

Dole byly na sebe naskládané overaly, stejné, jako měl ten muž, který si ho s někým spletl, a na ramínku visela uniforma. Nahoře v přihrádce byla krabice s krychlovými kazetami, na nichž byly nalepené viněty s názvy jako Hrátky v bazénu, Lásky na první pohled, Krutá žena atd. Když odklopil víčko s vinětou, byla uvnitř stříbrná koule, jakási obdoba kazet, s jejichž nelegálními kopiemi se kšeftovalo v Istanbulu. Obsah vedlejší krabice byl zajímavější, protože tam byly doklady. Z trojrozměrné fotografie se na něj díval nějaký René, ale než se zkoncentroval na jeho příjmení, zarazilo ho datum narození: 2284. Aristoteles si přesně nepamatoval rok svého skutečného narození, ale byl si jistý, že jeho letopočet začínal na 24.

„A sakra“, poznamenal turecky a odemkl i druhou skříňku.

Na přihrádce byly vyrovnané romány Julese Verna. Poznal je na první pohled, protože až na to, že měly anglické a ne turecké tituly, vypadaly jejich obálky stejně jako v jeho knihovničce v Bebeku. Zašmátral za nimi dlaní, jestli tam není ještě něco, a něco nahmatal. Byla to identifikační karta na jméno Arpád Lischka. Datum a místo narození 7. July 2298, Oppenheim, Wisconsin, U.S.A. Když ji otočil, prohlížel si chvíli ošklivého mladíka ve svém věku, než si uvědomil, že se mu podobá. Tím se vysvětlilo, proč si ho s ním ten údržbář na chodbě spletl. Máš tady dvojníka, řekl si, ale vzápětí mu došlo mnohem jednodušší vysvětlení. Jeho jméno mu není neznámé. Lischka se přece jmenoval jeho dědeček z matčiny strany, a ona se pyšnila, jak byl nějaký dědečkův dědeček slavný, poněvadž se jako první promítl do minulosti. Arpád Lischka, ano, to odpovídá. Jestli ovšem bylo tomuhle Arpádovi Lischkovi devatenáct let jako jemu, psal by se nyní rok 2317 a milý prapradědeček Arpád by byl o sto let starší než on a ta loď, v níž se ocitl, rovněž.

Ať už je to, jak chce, usoudil, tady se mu nelíbí a mamince by se to líbilo ještě méně. Musí zpátky, to je jasné. A tak se posadil zpátky ke knize, vyhledal povědomý text a slovo za slovem, tentokrát od začátku, jak se tomu naučil v Bostonu, odříkával naučený text. Se zájmem sledoval, jak se jeho tělo proměňuje v zelenkavá písmenka, tetelící se v hyperprostoru jako na obrazovce myslivce, a když otevřel oči, seděl ve velkém, snově zešeřelém stanu.

Zážitek složenosti z písmenek ho ještě neopustil a cítil ve všech údech nepříjemné mravenčení. Několikrát se nadechl nosem, aby se ujistil, že něco takového jako nos fyzicky existuje, a pak se ujistil, že to, co vdechuje, je opravdu vzduch. Byl prosycený silnou vůní pražené kávy. Rozhlédl se kolem sebe, s úlevou sice zjistil, že je tu sám, ale nebyl to stan, který sdílel s Leem a rabínem.

Byl to noblesní, koberci obložený beduinský stan se starožitným zařízením. Pruh jasného světa mezi oběma díly vchodu dopadal na stůl s vyhaslou olejovou lampou a s na sebe poskládanými knihami a papíry. Přistoupil blíž, aby si prohlédl obrázky na zažloutlých papírech. Hieroglyfy a obrázky egyptských soch, to ho nepřekvapilo. Zajímavé ale bylo, že ty starožitné knihy byly jako nové.

Když nepříjemné mravenčení v nohou ustalo, opatrně obešel nízký arabský stolek s mosaznou kávovou soupravou na tácu a přistoupil k vyřezávané skříni, či spíše sekretáři, na jehož vysunuté psací desce stál leděmodrý mlýnek na kávu s mosaznou kličkou. Šuplík byl vskutku plný čerstvě umleté kávy. Zamířil k východu ze stanu, a jakmile jej rozhrnul, dýchla na něj dobře známá pouštní výheň. Než si uvědomil, že se dívá na siluetu tří pyramid v Gíze s třemi nižšími vlevo, mžoural do oslepujícího slunce. Zastínil si oči a pohlédl vpravo. Sfinga se odtud zdála menší, než když pod ní stál s Leem, ale nepochybně stála na svém místě, i nos měla uražený. Byl sice v Gíze a ne v Tell-el-Amarna, avšak i tak to bylo uklidňující zjištění. Tak nepatrná chybička v destinaci nehrála roli. Pak uslyšel kroky a zpoza stanu vyšel truchlivě se tvářící čtyřicátník oblečený jako divadelní herec a zapínal si v chůzi poklopec.

Aristotela napadlo, že se tu natáčí historický film z 18. století a stan s celým tím starožitným zařízením k tomu patří také. „Dobrý den“, pozdravil příchozího, když si dopnul kalhoty, ale muž kolem něj prošel do stanu, jako kdyby byl vzduch. Náfuko, pomyslel si Aristoteles, a rozhlížel se po filmovém štábu. V Istanbulu se často natáčelo a kluci se rádi dívali. Daleko široko však nikoho nespátlil, ani ty velké odrazné plachty potažené staniolem.

Pak si všiml, že ho ten muž přece jen vzal na vědomí, protože vyšel ze stanu a přistoupil k němu. Aniž by ho pozdravil, vzal ho za spodek trička a se skloněnou hlavou si prohlížel fotografii sfingy a tří gízských pyramid. Z jeho nažehlené košile s krajkovým límečkem pod kabátkem vycházela vůně silného parfému. Po chvíli na Aristotela upřel utrápený pohled kulatých, blízko k sobě položených očí, a na něco se ho zeptal. Aristoteles mu nerozuměl ani slovo, hádal však, že mluví francouzsky. Pokrčil rameny a muž přešel do jakési květnaté arabštiny, s níž se člověk setká leda v náboženských knihách. „Nikdáž neviděl jsem obraz tak skvoucí krásy, ó hochu, hosený prostě na spodní šat. Můj učený duch se zdráhá pochopit

umělcův smysl, jenž viděl za potřebné zvětšit pyramidu na tvou hrud'. Kdo v těchto končinách vytvořil takové dílo a umístit je na spodní oděv?"

„To nevím, pane“, odpověděl mu Aristoteles také arabsky. Proč je tu sám a má ve stanu tolik knih, když je herec? Přesto na něj složitý kostým toho chlapíka s fialovou vestou se spoustou nesmyslných knoflíků, pod bradou našasený límec s volánky a žluté pumpky a zelené jakési podkolenky udělaly velký dojem. Asi to bude hodně slavný herec, a je hanba, že ho nepoznává.

„Neumíte náhodou anglicky?“, zeptal se ho.

„Samozřejmě“, ožil muž při té otázce. „On mluví anglicky?“

„Yes, sir“, řekl Aristoteles.

„Není snad, u Alláha, Angličan?“

„Jsem Turek.“

„Jak se jmenuje?“

„Arpád.“

„Arafat není turecké jméno.“

„Arpád. Arpád Lischka.“

„Aha“, zíral na něj de Sacy.

Původně pokládal mladíka za jednoho z místních felláhů. Proto mu nevěnoval pozornost, ale obraz pyramid na jeho spodním prádle a teď již také znalost angličtiny vzbudily podezření, že o felláha napůjde. Byl si jistý, že ho v okolí pyramid ještě nikdy nespátřil. Jako znalec Pohádek tisíce a jedné noci nebyl dalek věřit v iblísy, ale tak daleko nešel. Mohl to být ale špeh, kterého tu po ústupu do Sýrie nechala slídit mamelucká armáda.

„Předpokládám, že po bitvě odložil uniformu a teď je bez práce, není-liž pravda?“

Mladík si ho ještě pořád zvědavě prohlížel. „Vy jste Francouz?“

Muž mu štítivě vsunul do dlaně dva prsty. „Antoine Silvestre de Sacy“, řekl. Zamyslíl se a pak dodal: „Rozuměl by mi arabsky lépe, kdybych na něj mluvil syrským dialektem?“

„Docela dobře vám rozumím anglicky, pane.“

„Co takhle turecky?“, zkoušel ho Francouz.

„Beze všeho“, odvětil Aristoteles.

De Sacymu něco říkalo, že jestli má před sebou tureckého špiona, měl by o tom uvědomit generála. Mohl by ho zneškodnit a spoutat, jenže mladík byl sporé a silné postavy a je mladší než on. Pokus o jeho zneškodnění by pravděpodobně dopadl opačně, než si představuje.

„Nuže pojď a vstup do mého stanu“, řekl, „připravíš mi kávu.“

„Rád, pane Sacy“, řekl Aristoteles.

„De Sacy“, upozornil ho Francouz, vstupuje před ním.

Aristoteles ho chvíli mlčky sledoval, jak zapaluje pomocí křesadla knot olejové lampy. Jakmile se lampa rozhořela, de Sacy mu ukázal na nízký stůl s kávovou soupravou a posadil se ke stolu. Aristoteles sice věděl, kde je umletá káva, neviděl však nic, na čem by ji uvařil. Proto se sám sebe turecky zeptal: „To by mě zajímalo, na čem ji mám udělat, ty chytráku.“

Předpokládal, že turecky ten chlap neumí.

„Použij vaříč“, poradil mu de Sacy, aniž zvedl hlavu. „Najdeš ho dole v příborníku.“

„Vy umíte turecky také?“

„Jsem sice profesor semitských jazyků, ale turečtina má v zásadě velmi jednoduchou gramatiku.“

Ouha, řekl si Aristoteles, tak on není herec.

Otevřel spodní dvířka v příborníku. Mezi dalšími knihami tam našel vaříč s do zlatova vycíděnou nádrž.

„Kam s ním, pane?“, zeptal se.

De Sacy uvolnil na stole místo.

Když tam Aristoteles vaříč postavil, podal mu křesadlo. „Co hledá?“, zeptal se pak, vida, jak se mladík nerozhodně rozhlíží.

„Vodu.“

„Řekni a udělej sám“, posteskl si Francouz. S výrazem mučedníka odkráčel do kouta a podal Aristotelovi nádobu, vyhlížející jako uhlák. Takovou používají chudí Turci na nošení uhlí. Nebyl ale ze železa, nýbrž z mědi, a byl plný vody.

Aristoteles z něj odlil do dvou nádobek na kávové soupravě a pak přinesl ták ke stolu. De Sacy zapálil líh a nějakou dobu nechal modrý plamínek hlasitě blikat, dokud se nezahřeje petrolej. Potom povolil šroub a zapálil hořák. Aristoteles nejspíše postavil podnos na čadící oheň a pro jistotu se zeptal, je-li to tak správně.

De Sacy přikývl a otevřel jednu ze svých knih. „Tak mi poví, co zde dělá. Jaké má plány?“, zeptal se.

„Nemám žádné plány“, řekl Aristoteles.

Antoine Isaac, baron Silvestre de Sacy byl synem židovského notáře Abrahama Silvestra, jenž zemřel, když mu bylo sedm let. O další výchovu nadaného syna se nejdříve postarala matka a později přenechala jeho vzdělání na učeném benediktinském mnichovi. V letech 1787-1791 byl již znám jako kapacita na semitské jazyky a zabýval se nápisy z dob Sassanidů v řeči pahlaví. Roku 1795 dostal profesuru na École speciale des langues orientales vivantes a z tohoto titulu se jako jeden ze 150 dalších vědců účastnil Napoleonova dobrodružného tažení na Blízký východ. Pro pokřtěného židovského chlapce to i ve Francii byla nevídaná kariéra. Nyní byl prvním evropským vědcem, jenž poodhalil roušku nad tajemstvími staroegyptského náboženství a velmi si na tom zakládal.

Vtom však uslyšeli zvenčí dusot kopyt a blížící se hlasy. Výraz obličeje de Sacyho se proměnil. Jakoby se konečně dočkal toho, nač čekal, smutek jeho očí vystřídal výraz narkomana, když dostane svou drogu. S výkřikem „Buanaparte!“ vyskočil od stolu a pospíchal uvítat hosty.

Aristotelovi nebylo to jméno neznámé. Dokonce lze říci, že hrálo roli v jeho dětství. Podle matčina vyprávění měl Napoleon Buonaparte něco společného s jeho předkem Arpádem Lischkou. Jenom ho mátl, že de Sacy hovoří o francouzském císaři jako o generálovi a nechápal, co pohledává v Egyptě. Zatímco připravoval kávu pro generála a poslouchal hlasy zvenčí, rozpomínal se, co mu to vlastně maminka o Arpádovi Lischkovi vykládala. Byla hrdá, že se po bitvě u Austerlitz zasloužil o dlouhý mír v Evropě, který vydržel skoro dvě stě let. A byl klenotník, což bylo zvláštní, poněvadž i on se vyučil brusičem kamenů a zlatnické praktikum musil absolvovat též. Nežli však stačil domyslet, že kariéra Arpáda Lischky začíná jeho nechtěnou destinací v tomhle starožitném století, rozhrnul de Sacy jeden z dílů vchodu a ze záplavy světla zvenčí prošel dovnitř malý muž v pomačkané uniformě pod vpředu otevřeným tmavozeleným kabátem s odstávajícími klopami a v zaprášených vysokých botách nad kolena. Nebyl větší, než on sám, ani o mnoho starší. Mastné hnědé vlasy mu na neúměrně velké hlavě zplihle visely až k ramenům zpod třírohého klobouku s modro-bílo-červenou kokardou a prodlužovaly zažloutlý bezvousý obličej s kostnatým nosem. Vypadal jako nemocný infekční žloutenkou, přes neuduživý vzhled a špinavé oblečení se však pohyboval jako někdo, kdo chce něco vyřídit a nemá čas se zdržovat. Ihned si vykasal kabát, posadil se za stůl a začal se přehrabovat v de Sacyho obrázcích.

Hostitel, který proti němu působil jako úhlednost sama, stál za ním a devótně mu vysvětloval, nač se ptal. Mluvili spolu francouzsky, takže Aristoteles chápal obsah rozhovoru pouze z jejich gest. Buonaparte si prohlížel obrázky, úsečně se vyptával na jejich význam a postupně papíry odkládal. Zničehož nic však upřel na mladíka pohled a anglicky ho vyzval: „Jde sem blíž, tajemný mladý muži“, a Aristoteles pochopil, že se s de Sacym nebavil o obrázcích, nýbrž o něm.

S kávou, připravenou na tácu, přistoupil ke stolu. Předtím se mu zdálo, že se na něj generál mračí, ale nyní si uvědomil, že ten dojem vzbuzují jeho hluboce zapadlé oči pod rovným obočím. Prohlížely si ho s věcným, ba docela živým zájmem. „Kolik je mu let?“, zeptal se.

„Dvacet“, řekl Aristoteles.

„A kde se naučil arabsky?“

„V Istanbulu.“

„Ale umí plynne anglicky?“

„Ano.“

„Narodil se v Anglii?“

„Ne, pane, v Bostonu.“

„Tak vidí, de Sacy, on je Američan“, poznamenal Buanaparte. „A jak se dostal do Istanbulu?“

„S rodiči“, řekl Aristoteles, odmlčel se a pak dodal: „Můj otec je sultánův finanční poradce.“ Usoudil, že Buanaparte nebude znát jména sultánových poradců a svou informaci ještě rozšířil: „Můj otec je Ismail paša.“

„A co dělá tady v Egyptě?“, ukázal na něj generál.

„Já?“

„Nu, on!“, pobídl ho.

„Tak to byste, pane, nevěřil!“, rozesmál se Aristoteles.

Aby získal čas, levou rukou odstranil před generálem papíry a položil tam táč s kávou. Buanaparte z něj nespouštěl oči a čekal na odpověď. Jeho zkoumavý pohled sjel z pyramid na jeho tričku k texaskám. Vzal látku mezi prsty a chvíli ji mezi nimi mnul. „Celtovina“, usoudil. „Levná a přitom pevná.“ Zvědavě zkoumal cvočky na kapsách. „Geniální nápad, ty cvočky! Kdybychom do toho oblékli armádu, ušetříme miliony! Kde k těm kalhotám přišel?“

„V obchodě“, plácl Aristoteles, ale hned se poopravil: „Otec mi je koupil v Bostonu.“

„Il était couché comme si imprimé“, prohodil Napoleon k de Sacymu a přitáhl si Aristotela za tričko, dívaje se na tisk tří pyramid. „Co kdyby nám konečně řekl pravdu?“, vyzval mladíka.

„Pravda je“, udělal Aristoteles provinilý obličej, „že jsem utekl z domova.“

„A kde vzal nátělník s natištěnými pyramidami? To mu také pan otec koupil v Bostonu?“, vzhlédl k němu generál ironicky.

„Když já nevím, jak bych ti to vysvětlil!“, vyhrkl najednou Aristoteles. Tváří v tvář mladému muži zapomněl na etiketu. „Co kdybys to bral prostě tak, že tu jsem, a neptal se mě na věci, které ti říct nechci! Nejsem ani dezertér, ani špion, a skoro najisto vím, že ti v budoucnosti helfnu, až budeš francouzský císař.“

Napoleon se po těch slovech s krátkým zasmáním zvrátil do opěradla židle, až kloboukem narazil na de Sacyho hrud' a posunul se mu do čela. Pak se si ho narovnal, napil se kávy a vážně potřásl velkou hlavou. „Empereur français? Co to zkouší? Generál Buanaparte je generálem Revoluce a republikánská ústava postavila krále mimo zákon. Empereur français! Slyšel to, de Sacy? Náš hoch si hraje na proroka jako

Josephus v Bellum Iudaicum. Četl přece, že prorokoval generálu Vespasianovi, že se stane cézarem? Zajímavá paralela“, dodal pak, prohlížeje si mladíka pozorněji než předtím. Náhle vstal od stolu, vzal Aristotela za obě ramena a zahleděl se mu do očí.

„Co umí“, zeptal se věcně, „kromě věštění budoucnosti?“

„Jsem vyučený klenotník“, řekl Aristoteles.

„Nelže?“

„Ne.“

„Tak mi poví, co je tohle za kámen“, svlékl si Buanaparte s prstu prsten a podal jej mladíkovi.

Aristoteles s ním podstoupil do pruhu světla, dopadajícího do stanu škvírou mezi vchodovými plachtami, a prohlédl si jej proti světlu. Vrátil jej generálovi se slovy: „Přírodní smaragd, ale já bych jej vybrousil kvalitněji.“

„Dobře“, řekl Napoleon a náhle se obrátil k učenci. „Už jsme vyluštili hieroglyfy z rossetské desky?“ Na Aristotela jakoby v ten moment zapomněl.

De Sacy se zase rozpovídal francouzsky a čas od času přitom vrtěl hlavou. Generál od něj očekával, že vyluští hieroglyfickou egyptštinu na rosettské desce bez větších obtíží. Z jeho laického pohledu nebylo nic snazšího, když z řeckého textu věděli, že pojednává o zbožnění Ptolemaia V. a o rituálech jeho uctívání. Přesto Antoine tápal a nebyl schopný s překladem hnout.

„Apropos“, přerušil ho generál, „říkal, že Arpád hovoří plynne turecky. Může to předvést?“

Pokroky ho nezajímaly, vyžadoval od něj splnění rozkazu jako od nějakého poručíka, zlobil se v duchu de Sacy. Nakonec byl ale rád, že mu může vyhovět alespoň tím. Obrátil se k mladíkovi: „Pověz panu generálovi turecky, jaké je v tuto dobu počasí v Istanbulu“, požádal ho svou lámanou turečtinou.

Buanaparte chvíli poslouchal, co Aristoteles říká, a naznačil, že to stačí. Pak ho opět pustil z hlavy a obrátil se k de Sacymu.

„Právě jsem se dozvěděl, že admirál Nelson na kusy rozstřílel a poslal ke dnu celé mé loďstvo.“

Učenec zůstal jako zasažený bleskem. „Cože, celou flotilu?“, marně hledal v generálově obličeji náznak, že by jenom žertoval, „a jak se potom dostaneme do Paříže?“ Neměl slov, jimiž by vyjádřil své zděšení.

Napoleon pokýval hlavou. „To zásadně mění mé plány. Potáhnu na Konstantinopol a zmocním se Indie. Dokončím, co začal Alexander Veliký. Možná, že potáhnu až do Číny. Bude mít na vyluštění hieroglyfů moře času. Zůstane samozřejmě tady, a až vyluští Rosettskou desku, dá mi vědět. Mezitím, než se vrátím, přeloží všechny ty nápisy a dá mi je potom přečíst. Obnovím asi slavnou alexandrijskou knihovnu a budu ho jmenovat Nejvyšším knihovníkem. On však“, ukázal na Aristotela, „mě bude na mém tažení doprovázet. Bude se mi se svými znalostmi arabštiny a turečtiny hodit jako tlumočnick. A dá mu laskavě něco slušného na sebe ze své garderoby.“